

OCENIANIE ARKUSZA POZIOM ROZSZERZONY

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Przybory człowieka myślącego*.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zadania	Odpowiedzi		Maks. liczba punktów	Punkty częściowe
1	- antytetyczność - ironia - technika „persony” - moralizm		1	0
2	Technika lirycznego monologu dramatycznego	Technika „persony” poetyckiej	1	0
	Mówiący bohater jest kimś zupełnie innym niż autor.	Mówiący bohater reprezentuje autora (jest jego maską).		
	Uwaga: punkty przyznajemy za pełną odpowiedź.			
3	Dystans między bohaterem a autorem w każdym wierszu jest inny. - Pan Cogito raz jest podmiotem lirycznym (mówi w pierwszej osobie), a raz bohaterem (o którym opowiada trzecioosobowy narrator). - Jako pierwszoosobowy podmiot liryczny pan Cogito czasem wyraża poglądy autora wprost, a czasem jest traktowany autoironicznie. Uwaga: wystarczy jedna odpowiedź.		1	1
4	odtwórca głównej roli (główny bohater)		1	0
5	- Panu Cogito brak jasności (pewności, zdecydowania). - Panu Cogito brak logiki (jest pełen sprzeczności). Uwaga: punkt przyznajemy za odpowiedź pełną.		1	0
6	sumienie		1	0
7	Na tym, że bohater <u>pozornie</u> chce zniechęcić czytelników do tego, do czego ich nakłania.		1	0
8	A		1	0
9	wartościuje negatywnie (wyraża ironię)		1	0
10	Istotą poprawnej odpowiedzi jest wskazanie na ich funkcję ilustracyjną w stosunku do wyżej przedstawionego wywodu.		1	0
razem			10	

Temat 1. Dwa obrazy wojny – dwa sposoby mówienia o niej. Dokonaj analizy porównawczej poniższych fragmentów *Potopu* Henryka Sienkiewicza i *Pamiętnika z powstania warszawskiego* Mirona Białoszewskiego.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można otrzymać maksymalnie 26 punktów)

1. Cechy wspólne obu obrazów, np.: **Punktacja**
0-4

- a. bohaterami są ludzie zjednoczeni w sytuacji zagrożenia,
- b. pociski powodujące zniszczenie,
- c. wyeksponowanie efektów dźwiękowych,
- d. apokaliptyczna groza, przerażenie,
- e. motyw pieśni religijnej i modlitwy.

Potop

2. Sytuacja, np.: **0-3**

- a. ostrzał oblężonego klasztoru,
- b. symbolika Jasnej Góry,
- c. bohater zbiorowy: obrońcy klasztoru,
- d. heroizm obrońców: wszyscy (również ludność cywilna) biorą udział w walce,
- e. rola pieśni religijnej.

3. Narrator, np.: **0-2**

- a. trzecioosobowy, spoza świata przedstawionego,
- b. ukazuje całościowy obraz,
- c. ocenia rzeczywistość przedstawioną.

4. Konwencja epickiej opowieści. **0-1**

5. Styl uwznioślający, (bogactwo środków stylistycznych). **0-1**

6. argumenty, np.: **0-2**

- a. wielość tropów stylistycznych (metafory, epitety i porównania),
- b. antropomorfizacja,
- c. porównanie homeryckie,
- d. wyrazy dźwiękonaśladowcze,
- e. hiperbole,
- f. wykrzyknienie,
- g. długie, rozbudowane zdania,
- h. rytmizacja zdań (paralelizmy składniowe).

Pamiętnik z powstania warszawskiego

7. Sytuacja, np.: **0-3**

- a. ostrzał miasta,
- b. znaczenie miejsca,
- c. bohater zbiorowy: cywile chroniący się w piwnicy,
- d. strach, poczucie osaczenia ukrywających się,
- e. rola modlitwy.

8. Narrator, np.: **0-2**

- a. pierwszoosobowy (uczestnik wydarzeń; elementy autokomentarza),
- b. subiektywny, emocjonalny,
- c. ukazuje rzeczywistość fragmentarycznie,
- d. dostrzeganie szczegółów podkreślające realizm.

9. Konwencja wspomnienia. 0-1
10. Styl deheroizujący prezentowaną sytuację (naśladowanie języka mówionego). 0-1
11. argumenty, np.: 0-2

- a. niewiele tropów stylistycznych,
- b. neologizmy dźwiękonaśladowcze,
- c. formy bezosobowe, podkreślające zbiorowy charakter opisywanych przeżyć,
- d. rzeczowniki odczasownikowe,
- e. krótkie, proste zdania,
- f. równoważniki zdań,
- g. anakoluty,
- h. elementy języka potocznego,
- i. groteskowe zestawienia (np. różańce–zacierki).

12. Podsumowanie 4

pełne podsumowanie (np.: dostrzeżenie związku między charakterem obrazu wojny a zastosowaną konwencją oraz interpretacja różnic między fragmentami we właściwym kontekście), 4

niepełne podsumowanie (np.: dostrzeżenie związku między charakterem obrazu wojny a sposobami mówienia o niej; dostrzeżenie różnic między porównywanymi fragmentami), (2)

próba podsumowania (np.: dostrzeżenie różnic między porównywanymi fragmentami).(1)

Temat 2. Kontrast jako sposób wyrażania refleksji o świecie i człowieku.

Zanalizuj i zinterpretuj wiersz Wisławy Szymborskiej *Dom wielkiego człowieka*.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

	Punktacja:
1. Wstępne rozpoznanie całości, np.:	0-1
a. typ wiersza charakterystyczny dla poezji współczesnej (wiersz wolny),	
b. wiersz o przemianie kulturowej, jaka zaszła w II połowie XX wieku.	
2. Rozpoznanie nadawcy, np.:	0-1
a. nie ujawnia się wprost (liryka pośrednia),	
b. jest jednym ze zwiedzających muzeum (<i>wchodzimy</i>).	
3. Rozpoznanie przedstawionej sytuacji – zwiedzania muzeum.	0-1
4. argumenty, np.:	0-1
a. wypowiedzi przewodnika,	
b. porządek zwiedzania (wejście do domu, kolejne pomieszczenia, ogród za domem).	

Analiza ukształtowania wypowiedzi

5. Kontrast między światem przeszłości a współczesnym.	0-1
6. argumenty (różne płaszczyzny kontrastu), np.:	0-5
a. przestrzeń (dom – mieszkanie w blokowisku; pokoje wypełnione oswojonymi sprzętami – pustka standardowo umeblowanych mieszkań),	
b. przedmioty (tworzone „na miarę” – produkowane masowo; szlachetne – tandetne, trwałe – jednorazowe),	
c. relacje międzyludzkie (ludzie znani – obcy; zindywidualizowani – anonimowi),	
d. samopoczucie (poczucie bezpieczeństwa – poczucie osaczenia; zaufanie do Boskiego porządku świata – poczucie zagrożenia),	
e. śmierć (wśród bliskich w domu – osamotniona w szpitalu).	

- 7. Ironia.** 0-1
- 8. argumenty, np.:** 0-1
- a. „wielkość” bohatera zestawiona ze zwykłością jego codziennego życia,
 - b. groteskowe cechy kultu wielkich ludzi i funkcjonowania muzeów ku ich czci,
- 9. Język potoczny.** 0-1
- 10. Środki językowe podkreślające kontrasty, np.:** 0-2
- a. przeciwstawienia,
 - b. formuły przeczące,
 - c. wykorzystanie partykuły „jeszcze”.
- 11. Środki językowe kreujące sytuację, np.:** 0-3
- a. anafory,
 - b. zaimki wskazujące,
 - c. charakterystyczne słownictwo (*złotymi zgłoskami, nie dotykać*),
 - d. wyliczenia.
- 12. Wykorzystanie w odczytaniu utworu miejsc znaczących, np.:** 0-4
- a. interpretacja tytułu,
 - b. interpretacja dwóch pytań w środkowej części wiersza,
 - c. interpretacja metafory *życie wielokrotnego użytku*,
 - d. interpretacja zakończenia.
- 13. Podsumowanie** 4
- **pełne podsumowanie** (np.: odczytanie refleksji mówiącej o sytuacji człowieka w zdegradowanym świecie i interpretacja jej we właściwym kontekście; dostrzeżenie związku ukształtowania tekstu z jego przesłaniem), (4)
 - **częściowe podsumowanie** (np.: odczytanie refleksji mówiącej o sytuacji człowieka w zdegradowanym świecie), (2)
 - **próba odczytania przesłania wiersza.** (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty) Punktacja

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 2
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 2
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja, 8
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 5
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia, 3

- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia;
poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia);
na ogół poprawna interpunkcja. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4